

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Uppföljning av arbetet med riskhanteringsplaner under 2017, enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker

2018-06-15

MSB:s kontaktperson:
Barbro Näslund Landenmark, 010-240 50 50

MSB Dnr 2018-05678

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	4
2. Resultat	6
2.1 Åtgärder i riskhanteringsplanerna	6
2.2 Prioritering av åtgärder	7
2.3 Behov av revidering av mål	9
2.4 Behov av revidering av hotkartor.....	9
2.5 Behov av revidering av riskkartor	9
3. Sammanställning av uppföljning av riskhanteringsplaner	10

1. Bakgrund

Arbetet med förordningen (2009:956) om översvämningsrisker innebär att minska konsekvenserna, reducera riskerna samt öka resiliensen till följd av en omfattande översvämning för områden som identifierats ha betydande översvämningsrisk. Arbetet består av tre steg per cykel och varje cykel omfattar sex år.

Under steg 1 identifierats områden där konsekvenserna av en översvämning kan bli omfattande. I Sverige identifierades 18 områden fördelade på 12 st länsstyrelser för cykel 1.

Under steg 2 framställs hot- och riskkartor för de identifierade områdena.

Under steg 3 framställs riskhanteringsplaner som baserar sig på informationen i hot- och riskkartorna och dess bedömda konsekvenser.

Riskhanteringsplanerna bygger även på MSBs föreskrifter om riskhanteringsplaner (MSBSF 2013:1).

Riskhanteringsplanen ska beskriva hur de hot- och risker som identifierats för varje område ska hanteras och vilka åtgärder som behöver vidtas för att begränsa konsekvenserna av en omfattande översvämning på de fyra fokusområdena; människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet.

Inom ramen för cykel 1 tas en riskhanteringsplan fram för varje identifierat område (18 st) då de representerar del av ett vattendistrikt.

- Edsbyn
- Falun
- Göteborg
- Haparanda
- Jönköping
- Karlstad
- Kristianstad
- Kungsbacka
- Lidköping
- Lindesberg
- Malung-Sälen
- Stockholm
- Uppsala
- Vansbro
- Vännäsby
- Värnamo
- Älvsbyn
- Örebro

Riskhanteringsplanens genomförandetid är perioden 2016-2021. Därefter ska riskhanteringsplanerna revideras om området fortfarande är identifierat under cykel 2.

Första uppföljningen av riskhanteringsplanerna skedde i februari 2017 vilket sammanställdes i en rapport under 2017.

Andra rapporten, föreliggande, baserar sig på uppföljning av arbetet som skett under 2017 och följts upp i februari 2018.

Följande frågor ställdes till länsstyrelserna i samband med uppföljningen:

- Beskrivning av hur arbetet med riskhanteringsplanen har utförts och utvecklats under 2017.
(skriv om något inträffat som gör att arbetet inte startat och även vad som planeras för att åtgärda det)
- Vilka berörda parter har deltagit i uppföljningen
- Uppföljning av resultatmålen
(- har det inträffat något som gör att målen behöver revideras?)
- Uppföljning av åtgärder inom annan lagstiftning
- Uppföljning av hotkartor
(har det tex tillkommit förändringar i vattendraget som gör att de behöver revideras? Bör vara i större omfattning.)
- Uppföljning av riskkartor
(har det t.ex. tillkommit nya bostadsområden eller verksamheter som innebär behov av revidering? Bör vara i större omfattning.)
- Haparanda – gränsöverskridande uppföljning av arbetet, gäller endast för Haparanda

2. Resultat

2.1 Åtgärder i riskhanteringsplanerna

I de 18 riskhanteringsplanerna har totalt 306 olika åtgärder enligt översvämningsdirektivet planerat att utföras under perioden 2016-2021. Ytterligare 35 åtgärder redovisas enligt annan lagstiftning. Dessa åtgärder finns redovisade i sex av riskhanteringsplanerna och återfinns inte i statistiken nedan.

När arbetet med riskhanteringsplanerna startade 2016 hade totalt 16 av 294 åtgärder färdigställt. 94 st åtgärder hade status pågår och 22 st delvis påbörjats. Mer än hälften, 158 st hade inte startat vid ingången det första året. Vid uppföljningen av arbetet som bedrivits under 2017 framkom följande siffror

Genomförda åtgärder	43 st
Pågående åtgärder	117 st
Löpande åtgärder	1 st
Delvis påbörjade åtgärder	25 st
Ej startade åtgärder	108 st
Ej angivet	13 st (en del har slagits samman)
Totalt	306 st

EU har delat in åtgärder i klasser vilka ska rapporteras till EU.

Klasserna är;

Förebyggande åtgärder = undvika översvämningshotat område, via tex fysisk planering, politiska beslut eller annan relevant reglering. Åtgärden kan även innebära borttagning eller flytt av byggnad och verksamhet samt annan övrig förebyggande åtgärd.

Skyddsåtgärder = åtgärd för att bl.a. via naturliga eller konstgjorda system eller infiltrering. Flödesreglering ingår och även andra åtgärder som har effekter på de hydrologiska förhållandena.

Beredskapsåtgärder = prognos- och varningssystem, beredskapsplanering, insatsplanering, åtgärder för att öka allmänhetens beredskap och medvetenhet.

Återställningsåtgärder = stärka människors psykiska och sociala hälsa, katastroffonder, arbetslöshetsersättning etc samt erfarenhetsåtgärder.

Förebyggande åtgärder	148st
Skyddsåtgärder	30 st
Beredskapsåtgärder	118st
Återställningsåtgärder	5 st
Övrigt	5st

2.2 Prioritering av åtgärder

Länsstyrelserna har vid framtagandet av planen prioriterat åtgärderna efter hur viktiga de är för att kunna minska konsekvenserna av en översvämning. Följande uppdelning finns för de olika prioriteringsklasserna.

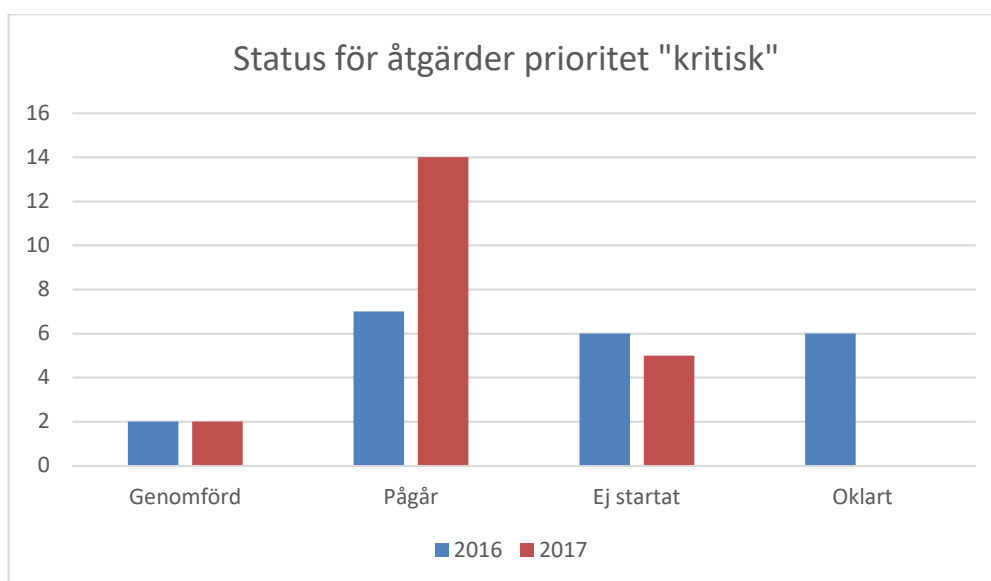
Kritisk	21 st
Väldigt hög	57 st
Hög	132 st
Måttlig	80 st
Låg	13 st
Ej angivet	3 st

För klassen ”kritisk” har vid utgången av 2017:

Genomförts: 2 st

Pågår: 14 st

Ej startat: 5 st

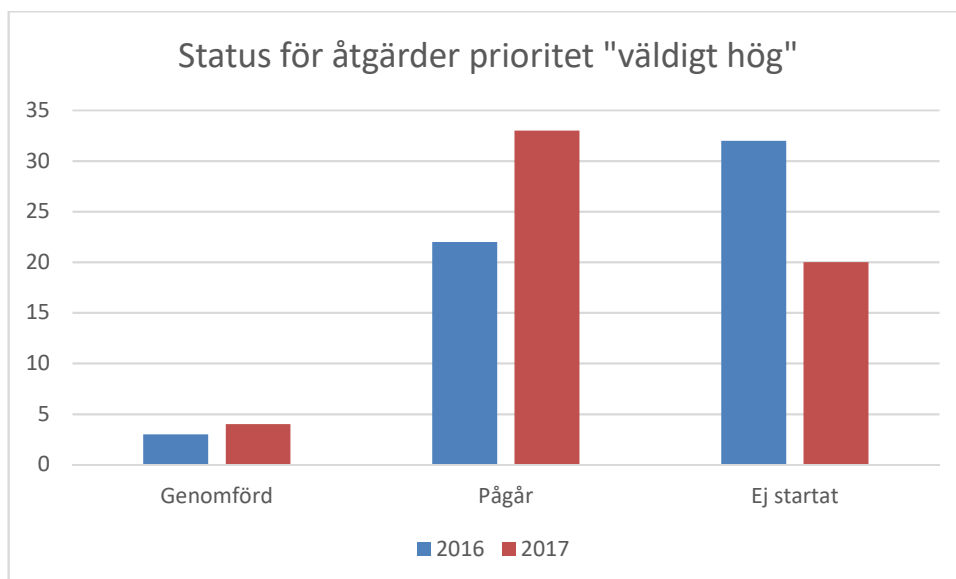

För klassen "väldigt hög" har vid utgången av 2017:

Genomförts: 4 st

Pågår: 33 st

Ej startat: 20 st

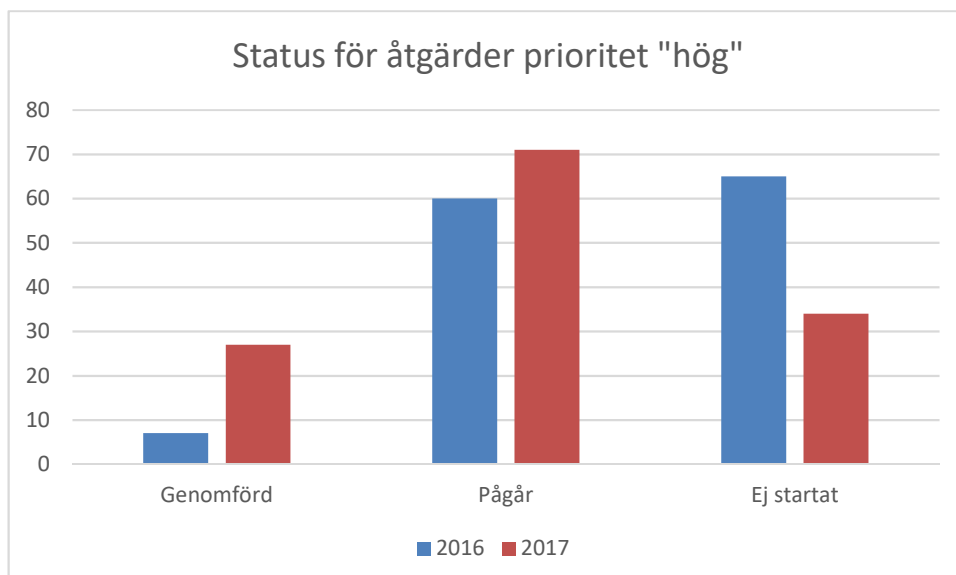

För klassen "hög" har vid utgången av 2017:

Genomförts: 27 st

Pågående: ca 71 st

Ej startat: 34 st

2.3 Behov av revidering av mål

I Uppsala och Älvsbyn finns behov av att uppdatera vissa mål på grund av justeringar i tidplanen. I Jönköping behöver eventuellt justeringar göras på grund av den utförda utredningen om skillnad mellan två olika karteringar. I Värnamo behövs en eventuell revidering pga att genomförda åtgärder minskat risken för påverkan på ekonomisk verksamhet, men också kostat så mycket att andra åtgärder kanske måste senareläggas. Övriga områden har inte sett behov av att revidera målen.

2.4 Behov av revidering av hotkartor

Behov av revidering av hotkartor har identifierats i Kungsbacka, Värnamo och Örebro. I Stockholm har bedömningen gjorts att hotkartorna eventuellt behöver revideras. Övriga områden har inte sett behov av revidering av hotkartorna. MSB reviderar ovanstående hotkartor förutom Stockholm i samband med framtagande av nya hotkartor under cykel 2.

2.5 Behov av revidering av riskkartor

I Värnamo har en kulturmiljöinventering genomförts, vilken kan visa på behov uppdatering av riskkartorna. I Uppsala och Kungsbacka har ny bebyggelse tillkommit inom området, vilket kan ge behov av att revidera riskkartan. I Vännäsby genomförs en kartering av Vindelälven vilken ger behov av uppdatering av riskkartan. I Örebro kommer eventuellt en riskkarta för 1000-årsflödet att tas fram. I Kristianstad finns behov av att uppdatera riskkartorna då en ny FÖP ska tas fram under 2018. Karlstad har angett att det finns behov av att se över riskkartorna ur totalförsvarysynpunkt.

3. Sammanställning av uppföljning av riskhanteringsplaner

Område	Sammanfattande beskrivning	Berörda parter som deltagit i uppföljningen	Behov av revidering av mål	Behov av revidering av hotkartor	Behov av revidering av riskkartor	Uppföljning av åtgärder inom annan lagstiftning
Edsbyn	En ny kommunövergripande ÖP har antagits under 2017 där riktlinjer om översvämning för ny bebyggelse ingår. Dessutom ingår föreslagna åtgärder för framtida arbete med översvämnings- och naturolycksstrategi, VA-plan samt riskanalys för befintlig bebyggelse och samhällsviktiga verksamheter. Fortsatt inventering av befintliga skyddsvallar och bedömning av funktionaliteten hos dessa. Krisberedskapsövning X-Stream har genomförts. Övningen hade huvudscenariot höga flöden och dammbrott i Ljusnan. Utbildningar och övriga övningar har utförts under 2017. Uppdatering och utveckling av beredskapsplanerna för dammbrott slutfördes under september 2017. Flytt av Edsbyns museum pågår och kommer förmodligen att avslutas under 2019. En kriskommunikationsplan har antagits av Länsstyrelsen.	Ovanåkers kommun, Vattenregleringsföreningen, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	

Falun	En vägledning för fysisk planering finns framtagen och används av länets alla kommuner. En kartläggning av pumpstationer inom kommunen utfördes under första halvåret. Åtgärder har utförts för att förbättra inflödet i sjön Runn. En gemensam insats har gjorts tillsammans med de andra identifierade områdena utmed Dalälven för att förbättra informationen till allmänheten och framtagande av evakueringsvägar samt tidig varning.	Falu kommun, Falu Energi och Vatten, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej, Detaljerade skanningar har utförts för att konstatera fortsatt slampåbyggnad för ett flertal områden.	Inga åtgärder har identifierats
Göteborg	Åtgärder som länsstyrelse är ansvarig för har påbörjats eller genomförts. Av 26 åtgärder har 5 genomförts och 19 pågår. 2 åtgärder har ej startat. Göteborgs stad har arbetat med åtgärder i riskhanteringsplanen såväl som med åtgärder som angränsar till planen. Trafikverket utvärderar infrastrukturens sårbarhet för översvämning allteftersom stora projekt genomförs.	Göteborgs stad, Trafikverket, Akzo Nobel, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	Åtgärder enligt Vattenförvaltningens åtgärdsprogram har beslutats och startat till stor del. 7 av åtgärderna har genomförts.
Haparanda	Under året har samarbetet med Finland utvecklats och en gemensam broschyr med information om översvämningar utmed Torneälven tagits fram.	Haparanda kommun, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	Åtgärder pågår enligt Vattendirektivet, PBL, LSO och LEH.

Jönköping	Inventering av kulturmiljöer har avslutats och rapportskrivning och efterföljande arbete tar vid. Vid utredningen om de olika översvämningsskarteringarna framkom inga förändringar som innebär revidering av hotkartorna. Däremot framkom åtgärder i form av rensning av åar m.m. Bebyggelse planeras till +90,3 m. Stora åtgärder vidtas för att separera dag- och spillvatten. Tabergsåån har studerats med avseende på spridning av föroreningar.	Jönköpings kommun, Länsstyrelsen med berörda enheter.	Utredning av och samverkan mellan har skett avseende MSBs och kommunens översvämningsskarteringar.	För närvarande ses inga behov av revidering av hotkartorna.	Nej	Uppföljning sker vid behov.
Karlstad	Riskhanteringsplanen försenades kraftigt då hot- och riskkartor måste revideras då de grundade sig på felaktiga flödesuppgifter. Riskhanteringsplanen färdigställdes under april 2017 och rapporterades då till EU Kommissionen.	Karlstads kommun, Länsstyrelsen, Älvgrupperna inom ramen för Vänersamarbetet	Nej	Nej	Nej. Riskkartorna behöver säkerhetsgranskas ur totalförsvars-synpunkt.	
Kristianstad	Arbete med åtgärder pågår. Diskussion har hållits med Trafikverket om ombyggnation av broar över Helge å. Kristianstads kommun har påbörjat arbetet med evakueringsplaner i händelse av dammbrott.	Kristianstads kommun, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Behov av att revidera hotkartor finns då arbete med ny FÖP beräknas starta i feb 2018.	

Kungsbacka	De högst prioriterade åtgärderna ingick i Länsstyrelsens verksamhetsplan för 2017. Åtgärder har påbörjats medan vissa avvaktas med. Samverkans behov och samverkan av åtgärder diskuteras mellan länsstyrelsen och kommunen. Riskhanteringsplanen ingår som en del av kommunens klimatanpassningsarbete. Seminarium om risker och riskmedvetenhet har genomförts. Utredning för att prioritera sanering av förorenade områden har genomförts. Länsstyrelsen arbetar med att identifiera regionala samhällsviktiga verksamheter, utredning under 2018-2019. Kommunen projekterar ett översvämningsskydd (800m) vid västra sidan av ån vid Kolla. Byggstart 2018/2019.	Kungsbacka kommun, Länsstyrelsens berörda enheter	Nej	Ja. Översvämningsskydd har byggts vid Signeskulle och ett planeras vid Kolla.	Eventuellt då Kungsbacka tätort är expansiv.	Riskhanteringsplanen innehåller inga andra åtgärder.
Lidköping	Länsstyrelsen har samverkan med Lidköpings kommun som tar fram ny ÖP och Vattenplan där översvämningsspörsmålen hanteras. Kommunen har påbörjat samtliga åtgärder.	Lidköpings kommun, Trafikverket, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	Åtgärder enligt Vattenförvaltningsenheten åtgärdsprogram är beslutat och vissa av åtgärderna utförs för närvarande.
Lindesberg	Under året har respektive organisation arbetat med åtgärder enligt riskhanteringsplanen. Länsstyrelsen har informerat om arbetet och översvämningssproblematiken i ett flertal olika sammanhang, bl.a. i klimatanpassningssammanhang. Arbetet med en regional vattenförsörjningsplan har påbörjats. Samhällsbyggnad Bergslagen har färdigställt sin vattenplan vilken	Samhällsbyggnad Bergslagen, Region Örebro län, Trafikverket, Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	

	kommer att antas av Lindesbergs kommun inom kort. Lindesberg håller på att ta fram en ny ÖP.					
Malung-Sälen	En vägledning för fysisk planering finns framtagen och används av länets alla kommuner. En kartläggning av pumpstationer och arbete med att ta fram en nödvattenförsörjningsplan pågår. En gemensam insats har gjorts tillsammans med de andra identifierade områdena utmed Dalälven för att förbättra informationen till allmänheten och framtagande av evakueringsvägar samt tidig varning.	Malungs kommun, Vatten och avfall i Malung-Sälen (VAMAS), Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	Inga åtgärder har identifierats
Stockholm	Länsstyrelsen har påbörjat ett projekt att identifiera kulturhistoriskt värdefulla objekt som även inkluderar en grov bedömning av känslighet. Projektet är för närvarande i en pilotfas. För att identifiera kulturmiljöobjekt i översvämningshotade områden har en GIS-analys utförts. Länsstyrelsen riskklassar dammar i länet samt utför tillsyn i syfte att minska risken för dammbrott och därmed efterföljande skador. Kommunerna beskriver i sina ÖP hur översvämningshotet ser ut inom respektive kommun. Översvämningsrisken hanteras även i planeringen av nyetableringar och vid byggtekniska åtgärder. Kommunerna använder länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivåer längs vattendrag och sjöar. Kommunerna informerar invånarna om vilka åtgärder de kan vidta	Kommuner som deltagit i arbetet med riskhanteringsplanen och Länsstyrelsen	Nej	Utredning bör göras hur ombyggnaden av Slussen påverkar översvämningskarteringarna.	Nej	

	för att skydda sig mot översvämningar. Översvämningsproblematiken återfinns inom respektive kommuns RSA.					
Uppsala	Respektive aktör har arbetat med åtgärder enligt riskhanteringsplanen. Samverkan har skett i när flera aktörer varit involverade i samma åtgärd. Länsstyrelsen har målsättning att samverka med andra vattenanknutna uppdrag såsom vattenförvaltningen, klimatanpassning och samhällets beredskap. Åtgärder har under året slagits samman. Flera av länsstyrelsens åtgärder förskjuts något år i tiden pga resursbrist.	Uppsala kommun, Uppsala vatten, Region Uppsala, Trafikverket och Länsstyrelsen. Fyrisåns vattenförbund finns representerat i arbetet.	Vissa justeringar i tidplanen och angående ansvarsförhållanden.	Nej. Uppsala är en expansiv stad och uppdateringar kan komma att behövas.	Nej.	Vattenförvaltningens arbete och arbetet med riskhanteringsplaner för att motverka översvämning samverkas för att synergieffekter mellan de olika planerna ska kunna bidra till en god vattenstatus.

Vansbro	En vägledning för fysisk planering finns framtagen och används av länets alla kommuner. Kommunens arbete med att bygga en skyddsvall har finansierats och upphandlingsarbete pågår. Vallen beräknas vara färdigställd under 2021. En gemensam insats har gjorts tillsammans med de andra identifierade områdena utmed Dalälven för att förbättra informationen till allmänheten och framtagande av evakueringsvägar samt tidig varning.	Vansbro kommun, Dala Vatten och avfall (DVAAB), Länsstyrelsen	Nej	Nej	Nej	Inga åtgärder har identifierats
Vännäsby	Under året har arbetet fortsatt med invallning i Vännäs kommun. Arbetet kommer förmodligen att ta längre tid än planerat. Länsstyrelsen har arbetat med att skapa lägesbildfunktion samt rapporteringsmall för en eventuell översvämningshändelse. Utbildning har genomförts för länets krisberedskapsaktörer. Länsstyrelsen har i sina remissyttranden stöttat och påtalat översvämningsrisken för kommunerna inom ramen för fysisk planering.	Vännäs kommun, Umeå kommun, Länsstyrelsen	Nej	Nej.	Uppdatering pga ny hotkarta för Vännäsby och Vindelälven.	Tillsyn av invallningsföretag. Översvämningssskydds påverkan på miljö kvalitetsnormer.
Värnamo	Kommunen har fortsatt arbetet med invallning av Lagan inklusive backventiler i det känsligaste området. Kommunen driver översvämningsfrågorna inom plan- och byggprocessen, Kommunen informerar på hemsidan om översvämningsproblematiken och den enskildes och kommunens ansvar. En "översiktlig kulturhistorisk inventering Värnamo stad" har utförts av kulturmiljöenheten.	Värnamo kommun, Länsstyrelsen	Eventuellt.	Ja, åtgärder med skyddsvallar, backventiler och pumpar innebär minskad risk inom vissa områden, men medför	Ja, Uppdatering behövs av kulturmiljö som inte tagits upp tidigare och viss nybyggnation har skett.	Sker vid behov.

				ändrad risk på andra områden.		
Älvsbyn	Under året har ett webbaserat system för nivåmätningar i Piteälven installerats.	Älvsbyns kommun, Länsstyrelsen	Uppdatering av tidpunkter för enstaka mål.	Nej	Nej	Åtgärder pågår enligt Vattendirektivet, PBL, LSO och LEH.
Örebro	Under året har respektive organisation arbetat med åtgärder enligt riskhanteringsplanen. Länsstyrelsen har informerat om arbetet och översvämningssammanhanget i ett flertal olika sammanhang, bl.a. i klimatanpassningssammanhang. Fortsatt arbete inom översvämningssammanhanget i Örebro kommun. Förstudie om skydd av samhällsviktiga verksamheter pågår. Samråd och utställning av ny ÖP pågår. Under året har även frågan om vattenbrist och torka behövt hanteras.	Örebro kommun, Region Örebro län, Trafikverket, Länsstyrelsen	Nej	Ja. Invallning längs Strandvägen har mätts in.		

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad
Telefon 0771-240 240
www.msb.se